

LAKIALOITE 191/1999 vp**Laki arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta sekä laki arvonlisäverolain muuttamisesta ja laki kuntalain muuttamisesta***Eduskunnalle*

Kunnat ja kuntayhtymät ovat arvonlisäverovelvollisia liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Kuten muutkin arvonlisäverovelvolliset, kunnat ja kuntayhtymät saavat vähentää verollista toimintaansa varten hankkimiansa tavaroiden tai palveluiden ostohintaan sisältyvän arvonlisäveron. Jos ostetut tavarat tai palvelut sen sijaan käytetään verottomassa toiminnassa, esimerkiksi terveydenhoito- tai peruskoulutoiminnassa, hintaan sisältyvää veroa ei saa yleisten säännösten mukaan vähentää.

Arvonlisäverotuksessa kuntien veroneutraalisuus on toteutettu palautus- ja takaisinperintäjärjestelmän avulla. Palautus- ja takaisinperintämenettelyssä valtio palauttaa kunnille ja kuntayhtymille kaikki verotonta toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvät verot, mutta perii ne takaisin kunnilta asukasluvun perusteella. Menettelyn tarkoituksena on toteuttaa hankintaneutraalisuus kuntien itse tuottamien ja ostettujen verollisten hankintojen välillä.

Kunnille maksettavat palautukset peritään erillislain nojalla niiltä yhteisesti takaisin. Palautusoikeus ei siten ole kuntasektorille etu, vaan arvonlisävero muodostuu siitä huolimatta kunnille kustannukseksi. Kunnat ovat kuitenkin hyvin erilaisessa asemassa riippuen siitä, kuinka paljon ne käyttävät arvonlisäverollisia palveluja. Tämä johtuu siitä, että valtio perii joka tapauksessa noin 4,5 miljardin markan suuruisen palautuksen takaisin kaikilta kunnilta samansuuruisena asukasta kohden laskettuna eränä.

Takaisin perittävä määrä lasketaan palautettujen arvonlisäverojen vuosittaisen yhteismäärän perusteella. Käytettävä jakosuhte vahvistetaan vuosittain kuntien asukasmäärän perusteella. Yksittäiseltä kunnalta takaisinperittävään määrään ei vaikuta kunnan hankintojen vuosittainen määrä eivätkä sen vaihtelut. Samasta syystä yksittäiseltä kunnalta takaisinperittävä määrä ei ole samansuuruinen kuin sille palautettava määrä. Palautusjärjestelmä asettaa kunnat keskenään erilaiseen asemaan, koska arvonlisäveron palautukset ja asukasluvuun perustuvat takaisinperinnät poikkeavat toisistaan. Asukasmäärä jakosuhteen perusteena on yksinkertaista ja liian karkea kriteeri.

Palautusjärjestelmä aiheuttaa kunnille huomattavasti työtä ja lisää byrokratiaa. Kaikkine erittelytarpeineen se aiheuttaa ongelmia laskentatoimelle. Järjestelmä myös vääristää kuntien ja kuntayhtymien välisiä taloudellisia suhteita.

Arvonlisäveron palautusten kuntakohtaista kohtaantoa ja mahdollisuuksia palautusten takaisinperinnän uudistamiseksi on aikaisemmin selvittänyt 10.5.1994 asetettu Arvonlisäveron takaisinperintätyöryhmä (Arvonlisäveron palautusten takaisinperintä, Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 1995:23).

Myös edellä mainittu työryhmä tutki vaihtoehtoisia malleja takaisinperintäjärjestelmälle ja vertaili nykyistä asukaslukuperusteista takaisinperintäjärjestelmää järjestelmiin, joissa takaisinperintä perustuisi kuntien laskennallisiin verotuu-

loihin tai niiden ja käyttötalouden valtionosuuk-
sien yhteismäärään.

Tässä lakialoitteessa esitetään arvonlisäveron
palautus- ja takaisinperintäjärjestelmästä luopu-
mista. Lakiehdotuksessa esitetään arvonlisäve-
rolain 130 §:n ja arvonlisäveron palautusten ta-
kaisinperinnästä annetun lain kumoamista.

Jotta lakialoite ei johtaisi kuntien oman käy-
tön verotuksen laajenemiseen, ja siis veroneutra-
liteettiperiaatteesta luopumiseen, ehdotetaan la-
kialoitteessa arvonlisäverolain 26 §:n 2 moment-

tiin otettavaksi kuntia koskien valtion osalta jo
voimassa olevaa sääntelyä vastaava säännös
kuntien omasta käytöstä sekä kuntalain (365/
1995) 65 §:n 4 momenttiin säännös, jonka mu-
kaan kunnan määrärahat tulee budjetoida ilman
arvonlisävero-osuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavat lakieh-
dotukset:*

1.

Laki

arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan arvonlisäveron palau-
tusten takaisinperinnästä kunnilta 31 päivänä
tammikuuta 1994 annettu laki (79/1994) siihen
myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta   .

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 130 §, sellaisena kuin
se on laeissa 377/1994 ja 1486/1994 sekä

lisätään 26 §:ään sellaisena kuin se on laissa 1218/1994 uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

26 §

Kunnan ei ole suoritettava veroa tavaran tai
palvelun ottamisesta omaan käyttöön. Kunnan
on kuitenkin suoritettava veroa tarjoilupalvelun

ottamisesta omaan käyttöön 25 a §:ssä tarkoite-
tuissa tilanteissa ja rakentamispalvelun ottami-
sesta omaan käyttöön 31 §:n 1 momentissa tar-
koitetuissa tilanteissa. Kunnan on lisäksi suori-

tettava veroa otettaessa itse valmistettu tavara tai
32 §:ssä tarkoitettu itse suoritettu kiinteistöhal-
lintopalvelu 114 tai 114 a §:ssä tarkoitettuun
käyttöön taikka kiinteistön vuokraustoimin-
taan.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta   .

3.

Laki **kuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun kuntalain (365/1995) 65 §:ään uusi 5 momentti
seuraavasti:

65 §

Talousarvio ja -suunnitelma

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta   .

Talousarvion määrärahat budjetoidaan ilman
arvonlisävero-osuutta.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1999

Marjaana Koskinen /sd
Esa Lahtela /sd
Valto Koski /sd

Lauri Kähkönen /sd
Esko-Juhani Tennilä /vas

